

Av Landsmålsarkivets frågelistor
äro till maj 1927 följande
tryckta:

1. MJÖLKHUSHÅLLNING.
2. TRÖSKNING.
3. PERSONERNA I GÅRDEN OCH
BYN.
4. HIMLAVALVET OCH VÄDER-
LEKEN.
5. TID OCH TIDSINDELNING.
6. BRÄNNVINSBRÄNNING.
7. LÖV- OCH MOSSTÄKT.
8. GRUVOR.
9. RENLIGHET.
10. TILLTAL OCH HÄLSNINGAR.
11. HANDEL OCH LIVET PÅ
FÄRDVÄGAR.

4. HIMLAVALVET OCH VÄDERLEKEN

Himlavalvet och väderleken.

Tacknämligt är, om de väderleksmärken, som anknyta sig till nästan varje punkt av det följande, antecknas.

Väderstreck (väderakt, väderått, öst genom värningen)? Beteckningar för de olika väderstrecken, även nordväst, nordnordväst o. d.? Finnas adjektiv som nordlig, västlig o. d.? Superlativer som österst 'östligast', synst 'sydligast'? Finnas uttryck som ovaneftersväder 'nordlig vind', utanväder 'vind utifrån sjön', utnördingsväder 'nordvästvind'? Angiv hela gruppen av adverb och prepositioner, som börja med nord- (nord, nordefter, nordan, nordanefter, nordmed, nordsinn, nordanmed, nordanför, nordanpå, nordan-till etc. samt deras konstruktion med dativ eller oböjd kasus i olika betydelser)! Hur heter på nordsidan, på sydsidan? Finnas andra uttryck för att beteckna väderstrecken, t. ex i solspännet 'i söder'? Finnas uttryck som väster i världen, ock vad avses därmed?

Himmeln? Finns uttrycket gammalhimmeln om den ej av moln betäckta himmeln? Värb som himla upp sig 'klarna' (himlen blir klar)? Giv exempel på ordet himmel använt som förstärkande ord, t. ex. himla väder, himmels galen? Finnas uttryck för 'horisonten' (t. ex. laggarna, lufterna)?

Solen? Medsols (rättsöles, solrätt), motsols (and-söles)? Värb som sola upp 'klarna', sola sig? Väderson (solgård, solulv, det gällsolar)? Uttryck för 'solglimt' (sol-lysa, solglänta)? Solen rår vid middagstiden, börjar rå på vårsidan? Uttryck för 'solhetta' (solbase, solbadd, solskott, solbo, solbrand, solbräck)? Solbränd (sol-

skont)? Solknekten (solräven) tar mig? Finns uttrycket solen drager, ock vad betyder det? Hur betecknas moln under solen vid solnedgången (solbärg, solen bäddar under sig, solen går ned i bänk, solen går i Guds vall)? Finnas uttryck som soljort ock soloxe, ock vad avses därmed? Beteckningar för himmelns rodnad vid soluppgång ock solnedgång (solråde, aftonrudi, det rödar på himlen)? Solsken (det skiner 'solen skiner')? Uttryck för solglitter på vatten, t. ex. solbryn? Uttryck för värmedallring i luften om våren eller sommaren: vårskälva, gärdsgårdsskälva, vårbocken, Locke sår havre? Uttryck för den solbelysta sidan av en dalgång (solsidan, solliden)? Den motsatta sidan (bakliden)? Finnas andra uttryck om solen, t. ex. solen strimmar?

Månen (tunglet)? Månens faser eller kvarter (tunglen)? Ny (nytungel, nytändning, måntungel, växande)? Första kvarteret (första tunglet, halvtungel)? Fullmåne (fulltungel, fullmånad, fullväxt, fullgånget, fylle)? Nedan (i nedom, tvärrande, månbränning)? Sista kvarteret (gammalmåne)? Månskite (tungelbyte, tungelskite, tungelgång, tungel)? Beteckningar för månens spetsar (horn, ändar)? Finnas uttryck som liggande måne? Månken (tungelsken)? Månljus (tungelljus)? Mångård (tungelgård, det gärdar omkring tunglet, månbage)? Månförmörkelse? Finnas andra uttryck, bildade på beteckningen för månen, t. ex. månesgalen, tungeltagen?

Stjärnorna? Stjärnklart? Angiv de benämningar på enstaka stjärnor eller stjärnbilder, som finnas (t. ex. bindstjärnan, sjustjärnorna, Friggarocken, Tre vise män, tre arken, kvällsstjärnan, fisksvännerna, vintergatan)? Uttryck för stjärnfall (en stjärna ränner)? Finnas andra uttryck om stjärnorna, t. ex. tina 'tindra'? drypa? skjuta? stjärnorna äro ludna?

Norrskenet (nordlysorna, lysorna, norrlyse, lysningen)? Finnas uttryck för norrskenet's flammande (lysma)?

Dimma (dämma, skådda, tåka, tjocken, dumma, stimma, damm)? Finns dimma som värb (ängen dimmar)?

Solrök (landrök, sol-oxe, solhjort)? **Moln?** Finnas benämningar på olika slag av moln (flor, får våm, molnstack, molngubbe, molnskuta, molnkåpa, rägnbo, rägnstut)? Mulet, jämnmulet (övermulet), hyssjigt, mulna (mulna över)? Klarna (glänna upp, hys upp)? Uttryck för ljusning mellan skyarna (vattulysa, rägnlysa)? **Dagg** (kvällsrånad, råna, rånig 'daggig')? Daggigt (daggvätigt)? Finns något allmänt uttryck för 'nederbörd' (t. ex. det bär ovan)?

Rägn? Olika uttryck för 'rägnskur' (skur, skura, rägnbas, rägn-il, blöta, rägnskorra)? Uttryck för olika grader av rägnande (rägnhya, stänka, diva, duska, durra, skvala, forsa, hållrägna, strimrägna, strita, skulrägna)? Uttryck för susning i luften strax före rägn (rägnsyding)? Rägnbågen?

Hagel? Beteckningar för 'hagelmoln' (hagelbotten)? för 'hagelby' (hagel-iling)?

Snö? Olika arter av snö (mjällsnö, trindsnö, klabb-snö, gallsnö)? Snöa? Beteckningar för 'snöflinga' (snöflingra, snöfjäll, snökåpa, snökorn)? Uttryck för 'snöfall' av olika slag (t. ex. snödämp, snödätt, snökolv, snöskur, snöfogg, snödrev, piggsnö, snöbad)? Uttryck för nyfallet snötäcke, vari djurens spår synas, t. ex. spårsnö, mårdjö? Uttryck för det förhållandet, att jorden är täckt av snö (det är snöhelt, hilt)? Uttryck för 'snöslaska' (t. ex. snödaska, gloppa, glottra)? för 'yrväder' (t. ex. urväder, ur, snö-urm)? för 'snösörja' (t. ex. snö-sör, snöglåder, snömall, snömodd)? för 'snömoln' av olika slag (t. ex. snöbotten, snövägg)? för olika slags snösamlingar (driva, snöfänn, skavel, snidd, snöflister, snö-yve)? skare, skar-snö? Finnas andra fullt dialektala sammansättningar med snö, t. ex. snövinter, snövind? Snön smälter? Töväder (blötväder)? Töa? Barmark (bärka)? Barfläck i åker (svallbränna)?

Frost (frosse), **tjäle** (de olika betydelseerna av dessa båda ord)? Uttryck för att frost har inträtt (t. ex. backen har tjälat, det har frusit på, det har frostats)? Gråvinter, gråkallt? Uttryck för 'rimfrost' (t. ex. rim, hela)?

för 'betäckt av rimfrost' (t. ex. rimmig, helig, helad)? Uttryck för 'frostlänt (mark)' (t. ex. frostnäm, frusnäm)? **Is**? Uttryck för att det börjar bildas is (vattnet krättar, det immar, det jamar)? Benämningar på den först bildade isen (bottenspek, kövis, landkall, huvudis)? Benämningar på olika slag av is (uppstupe, stöpis, uppstöpis, tynning, glanis, isgata, isflen, iskank, islöp, svallis, skrovelis, skrubbis, glanskis, brytis, blåis)? Benämningar för is-sörja? för ispigg (ickel)? Uttryck för 'vakar' av olika slag (vak, råk, göla, ona)?

Beteckningar för olika arter av stark **vind** (t. ex. blåst, rid-göva, il, iling, väderålla, vädervirvel, väderkuling, väderkäring, trollkäringil)? Finnas ord som storma, stormig i dialekten, ock vad betyda de? Finnas ex. på personifiering av vinden, såsom Ra-skiten, Benlösen, finnkäringen, (blås)Kajsa? Hur heter det blåser kallt? Finnas uttryck av typen han blåser (= det blåser)? Finnas uttryck för mycket svag vind (t. ex. det gåsar, det andar, det vädrar, kåre, vindkarrel)? för varma vindpustar (det svämmer, det gåvar varmt)? för 'drag' (stå inte i vädergallet, vädergällningen)? för att vinden vänder sig? för vindstilla (sjöstilla)? Finnas uttryck för att vinden mojnät (det lygnar, vindskvalning)?

Åskan? Omskrivande uttryck för 'åskan', t. ex. skurmannen, kornbonden, toren, torbullen? Omskrivande uttryck för 'det åskar' (t. ex. gomor går, bisin bullrar)? Beteckningar för åskmoln (skurmansmoln)? för 'blix' (ljungeld, eldkast)? för 'blixtra' (ljunga)? Beteckningar för att det åskar dovt på avstånd (lomma, ljumma)? Beteckningar för 'kornblix' (t. ex. kornmognare, det skemmar, det bleckar)?

Väder (avgiv ordets olika betydelser)? Oväder? Uttryck för 'vackert väder' (t. ex. vackerväder) ock 'fult väder' (t. ex. illväder, ljetväder, gallkallt)? Finnas andra sammanställningar med 'väder', t. ex. godväder, våtväder, växtväder, gorrväder? Hur betecknas 'medvind' (t. ex. efterväder) ock 'motvind' (t. ex. andväder)?